

מדינת ישראל

משרד האוצר

היועץ המשפטי

ל' בתשרי התשפ"ה

1 בנובמבר 2024

י.מ. 2024-2523

אל:

מר בצלאל סמוטריץ' - שר האוצר

הנדון: הצעת חוק קבלת ילד למעון יום והשתתפות המדינה בעלות שכר הלימוד בו, התשפ"ה-2024

להלן תפורט עמדתי ועמדת אגף התקציבים ואגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר באשר להצעת חוק קבלת ילד למעון יום והשתתפות המדינה בעלות שכר הלימוד בו, התשפ"ה-2024 (להלן – הצעת החוק), שצפויה לידון בוועדת השרים לענייני חקיקה ביום 3 בנובמבר 2024.

רקע כללי

1. הצעת החוק מבקשת להתגבר על הוראות מבחני התמיכה להשתתפות המדינה בעלות שכר לימוד במעון יום שמפרסם משרד העבודה (להלן – מבחני התמיכה), וכן להתגבר על הוראות הנוהל שמפרסם משרד העבודה לעניין סדר קבלת ילדים למעון יום (להלן – הנוהל), כך שלמרות האמור במבחני התמיכה והנוהל, לשם בחינת סדר הקדימות לקבלה למעון ולהשתתפות המדינה בעלות שכר הלימוד בו, יובא בחשבון מצבה התעסוקתי או הלימודי של האם, בלבד. כמו כן, מוצע בהצעת החוק כי הוראות החוק לא יגרעו מאופן חישוב ההכנסה לנפש במשפחה לפי מבחני התמיכה והנוהל כך שלעניין זה בלבד כן תובא בחשבון הכנסתו או העדר הכנסתו של הגבר.

2. לעניין השתתפות המדינה בעלות שכר הלימוד מוצע במסגרת הצעת החוק לקבוע כי ההצעה תחול החל משנת הלימודים התשפ"ה, ולעניין סדר הקבלה למעונות יום מוצע לקבוע כי ההצעה תחול משנת הלימודים התשפ"ו.

3. לפי המפורט בדברי ההסבר להצעת החוק, מטרת הצעת החוק היא לאפשר לאישה לממש את פוטנציאל התעסוקה והפרנסה שלהן על ידי זכויות סוציאליות כדוגמת: הנחה למעון יום. עוד צוין כי זכות זו אינה יכולה להיות תלויה באיש אחר זולת האישה. משכך, מבקשת הצעת החוק לקבוע אי-תלות בין הזכויות וההנחות שמגיעות לאם עובדת או לומדת, ובין חייה המשפחתיים, האישיים או מעשי בני משפחתה שאינם רלוונטיים לעניין מימוש הזכויות האמורות.

4. נקודת המוצא לדיון היא היעדרו של חוק המאפשר לדחות את שירותם הצבאי של תלמידי מוסדות תורניים (להלן – תלמידי מוסדות תורניים) או לפטור אותם משירות וזאת החל מיום 1 ביולי 2023. בפסק הדין בבג"ץ 6198/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון (פורסם, 25.6.24) (להלן – פסק הדין), נקבע כי אחת התוצאות המשפטיות של היעדר חוק גיוס כאמור היא שהמדינה אינה מוסמכת להמשיך ולתמוך בלימודים

ר'ח' קפלן 1 ירושלים 9103002 ת.ד. 3100 טל': 02 - 5317525 פקס': 02 - 5695340

שער הממשלה: www.gov.il

אוצר ברשת: www.mof.gov.il

במוסדות תורניים, עבור תלמידים שחייבים בשירות צבאי. קביעה זו בהתאם לפסק הדין היא פועל יוצא מתחייב של המצב המשפטי הקיים, לאחר פקיעת תוקפו של פרק ג' 1 לחוק שירות ביטחון, בהיעדר הסדר חוקי אחר ביחס למעמד של תלמידי מוסדות תורניים שהם חייבי גיוס ובשים לב להוראות מבחני התמיכה במוסדות תורניים.

5. נוכח תכליתם הברורה של מבחני התמיכה, לעודד עיסוקים שונים של הורי הפעוטות, ובהם לימודים תורניים גם של מי שהחזיק בדחיית שירות לפי פרק ג' 1 לחוק שירות ביטחון, ביום 27 באוגוסט 2024, נשלח מכתבו של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מינהלי) לשר העבודה, על דעת היועצת המשפטית לממשלה, לפיו יש להחיל את עקרונות פסק הדין הנובעים מהמצב המשפטי החדש על מבחני התמיכה במעונות היום, ולפיכך המדינה אינה יכולה להוסיף ולתמוך בהורים שילדיהם שוהים במעונות יום תחת תבחין של לימודים תורניים עבור הורה החייב בשירות צבאי שלא הסדיר את שירותו. עמדה זו אף הובאה בפני בית המשפט העליון במסגרת תגובת המדינה לעתירות שהוגשו בעניין.

6. יצוין שהתכלית שעמדה ביסוד מבחני התמיכה עד לשנת הלימודים התשפ"א (כולל, ולמעט בשנת התשע"ה) הייתה עידוד שילוב אימהות בשוק בעבודה כאשר האב עוסק בעיסוק קבוע ומשמעותי ואינו יכול לשמור בעצמו על ילדיו. החל משנת הלימודים התשפ"ב שונתה תכלית מבחני התמיכה, ובמשך שלוש השנים האחרונות תכליתן הייתה עידוד שילוב הורים בשוק העבודה. מכל מקום, לאורך כל השנים, התייחסו המבחנים גם לשאלת עיסוקו ופעילותו של האב. זאת, מכיוון שיש מקום לבחינת התא המשפחתי כיחידה אחת - הן לעניין פניות אחד ההורים לטפל בפעוט בעצמו, אם אותו הורה אינו עוסק בעיסוק קבוע ומשמעותי, הן לעניין בחינת דרגת הסבסוד בהתאם להכנסות משק הבית כולו, ולא רק להכנסות האם.

התייחסות לפרטי הצעת החוק

7. בחינת מאפייני תעסוקת האם בלבד ללא בחינת עיסוק האב מהווה שינוי מהותי מהמדיניות הקיימת, והיא מעוררת קשיים משפטיים במפורט להלן. דומה כי כל תכליתה היא לעקוף את התוצאות המשפטיות הנובעות מהעדרו של חוק לגיוסם של תלמידי מוסדות תורניים, וזאת ללא חקיקה אשר מסדירה את הסוגיה האמורה. בנוסף לכך, להצעת החוק השלכות כלכליות ותקציביות רחבות היקף.

א. הפגיעה בשוויון

8. השינוי המוצע במבחני התמיכה פוגע בעקרון השוויון במספר היבטים שיפורטו להלן.

9. השינוי מעגן יחס שונה להורים לפעוטות על בסיס מגדר, תוך העדפת האישה, מבלי שהדבר מבוסס על תשתית מקצועית ואף עומד בסתירה לתשתית המקצועית הקיימת בדבר שיעורי התעסוקה הגבוהים של נשים בישראל, לרבות נשים חרדיות ולצורך לעודד דווקא תעסוקת גברים חרדים.

הטענה לפיה הצעת החוק תאפשר לאישה לממש את פוטנציאל התעסוקה והפרנסה שלה איננה מבוססת, זאת משלושה טעמים עיקריים:

א. כאמור, אין כל בעיה בשיעורי תעסוקת נשים בישראל ושיעורים אלה גבוהים מהשיעורים הממוצעים בעולם.

ב. מבחן התמיכה בנוסחו היום מקנה זכאות לסבסוד מטעמים שיש בהם בכדי לעודד תעסוקה (ובהם סבסוד בשל עבודה או לימודים תומכי תעסוקה).

ג. בהתייחס לתעסוקת נשים חרדיות הרי שההשפעה על שיעורי תעסוקת נשים חרדיות בעשרים השנים האחרונות נובעת ממכלול של צעדים, לרבות פתיחת האפשרות להכשרה טכנולוגית במוסדות לימוד חרדיים לנשים אשר הגדילו משמעותית את פוטנציאל ההשתכרות של האישה החרדית; הקמת מרכזי הכוון תעסוקתי לחברה החרדית; שינויים במדיניות המס שהיה בהם בכדי לתמרץ השתתפות בשוק העבודה עבור משתכרי שכר נמוך; שינויים במדיניות הקצבאות; ועוד.

משכך, לא ניתן לשייך באופן מובהק את העלייה בשיעורי תעסוקת הנשים החרדיות אך ורק לסבסוד בגין המעונות, במנותק משינויים כלכליים אחרים. מקל וחומר, לא ניתן להסיק כי הפסקת סבסוד לבדה תוביל לירידה בשיעורי התעסוקה של הנשים החרדיות, הן בשל המשך התקיימותם של התנאים האמורים לעיל אשר היה בהם בכדי לעודד משמעותית תעסוקה בכלל ותעסוקת נשים ובפרט, והן כאשר בעבר, כאשר חל צמצום משמעותי של הזכאות לסבסוד עבור לומדים במוסד תורני החל משנת 2013, לא חלה ירידה בתעסוקת נשים – אלא להפך.

10. מכיוון שהשינוי המוצע הוא רטרואקטיבי מתחילת שנת הלימודים הנוכחית ולאור העובדה שהרישום למעונות הסמל, שבהם בלבד ישנה זכאות לסבסוד, הסתיים זה מכבר ועוד לפני תחילת השנה, שינוי תנאי הזכאות והתבססות על תעסוקת האישה בלבד, מבלי שישנה אפשרות למשפחות נוספות להירשם למעונות הסמל, מהווה פגיעה בשוויון אל מול אותם משפחות שהיו יכולות להיות זכאיות לסבסוד בהתאם לתנאי הזכאות הקבועים בהצעת החוק, אולם כבר אינם יכולות לעשות זאת בשל כך שמועד הרישום למעונות הסמל הסתיים זה מכבר.

11. הצעת החוק מעגנת הפליה פסולה על בסיס מגדר ואף פוגעת במשקי בית של זוגות חד מיניים גברים, שכן גם אם מצבם הכלכלי יהיה זהה למשק בית בו האם עובדת או אף גרוע יותר, הם לא יהיו זכאים לקבלת סבסוד במעונות שכן הצעת החוק מבקשת לקבוע שמבחן התמיכה יתייחס לתעסוקת נשים בלבד.

ב. מתן סבסוד לחיובי גיוס תוך עקיפת התוצאות המשפטיות הנובעות מהעדרו של חוק גיוס

12. העקרון המנחה לבחינת שאלת המשך הסדרי המימון של תלמידי הישיבות לאחר פסק הדין הוא העקרון התכליתי, שבא לידי ביטוי בקביעת בית המשפט הנכבד לפיה "בהעדר בסיס חוקי לדחיית השירות, נשמט הבסיס החוקי לעידוד ולתמיכת המדינה בפעילותם של אלה שנמנעים מגיוס" (פסקה 69 לפסק הדין). זאת, כפועל יוצא

מתחייב של המצב המשפטי הקיים לאחר פקיעתו של פרק ג'1 ובהיעדר הסדר חוקי אחר המסדיר את מעמדם של תלמידי מוסדות תורניים שהם חייבי שירות.

13. נקודת המוצא לבחינת יישומו של העקרון התכליתי ביחס למבחן התמיכה היא כי מדובר בתמיכה שמטרתה היא "עידוד שילובם של הורים בשוק העבודה". בהתאם, תנאי הסף הקבועים בה מוכוונים בעיקרם ל-"יציאה מהבית" של הורי הפעוטות לעיסוקים שונים – אם לעבודה או ללימודים מוכוונים תעסוקה, ואם לעיסוקים חליפיים, אשר המדינה רואה בהם ערך, וביניהם לימודים תורניים. מכאן, כי מבחני התמיכה מיועדים, בין היתר, אף לעידוד לימודים תורניים של הורים, אשר חלקם הם בגדר חייבי גיוס. לאור העקרון התכליתי העולה מפסק הדין, ובמצב הנורמטיבי הנוכחי, המדינה אינה מוסמכת לעודד לימודים תורניים של חייבי גיוס, באמצעות תמיכה בהם לפי מבחני התמיכה, תוך שהיא נמנעת מלגייסם והצעת החוק תכליתה לעקוף את התוצאה המשפטית הנובעת מהעדרו של חוק גיוס תקף.

14. גם בעניין זה הצעת החוק למעשה מעמיקה את אי השוויון הקיים בין תלמידי מוסדות תורניים ליתר האוכלוסייה, שכן היא מביאה בפועל לתמיכה באבות תלמידי מוסדות תורניים חייבי גיוס ובכך מעמיקה את חוסר השוויון בעניין זה. נראה כי יש פער בין תכלית הצעת החוק כפי שהיא באה לידי ביטוי בדברי ההסבר לבין התוצאה האופרטיבית של הוראות החוק שתטיב דווקא עם משפחות בהן האם עובדת והאב לומד במוסד תורני גם אם הוא חב בחובת גיוס ולא התייצב לשירות.

התערבות במבחן תמיכה קיים בחקיקה ראשית

15. מבחן התמיכה מפורסם בהתאם להוראת תכ"ם 6.2.1 העוסקת בתמיכה בגופים אחרים, בהתאם להוראת התכ"ם הסמכות לפרסם מבחני תמיכה היא של המנהל הכללי של המשרד הממשלתי באישור ועדת התמיכות.

16. התערבות בתנאי מסויים במבחן תמיכה קיים, באמצעות חקיקה ראשית, מבלי להתייחס להסדר התמיכה ולתנאיו באופן מלא ומבלי שבפני המחוקק מובא ההסדר המלא, מעוררת קושי משפטי. כמו כן, ההתערבות במבחן התמיכה כפי שבאה לידי ביטוי בהצעת החוק מביאה כאמור להפיכתם למבחנים לא שוויוניים.

ההיבט התקציבי והמשקי

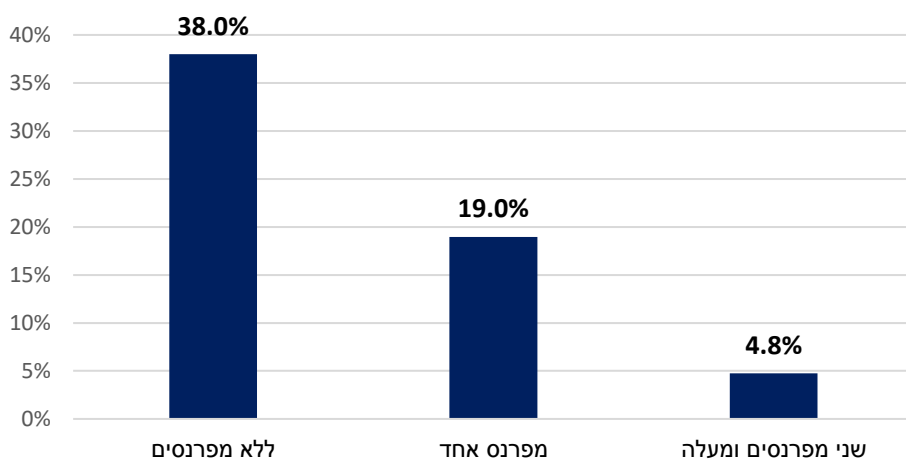
17. בנוסף לאמור, העלות התקציבית של מתן הסבסוד גם למשפחות בהן האב מחויב בגיוס עומדת על כ-200 מיליוני ש"ח בשנה. אלא שבנוסף לעלות זו הצעת החוק צפויה להגדיל את מעגל הזכאים להשתתפות בסבסוד שטרם הלימוד למשפחות נוספות בהן האב אינו עובד או לומד ואינו חייב בגיוס וכך גם את העלות התקציבית המוקצית

עבור סבסוד מסגרות לגיל הרך לפי אמדן של אגף התקציבים במעל לכ-100 מיליון ש"ח נוספים, כתלות בשיעור המימוש בפועל.

18. מעבר לעלות התקציבית, לשינוי תנאי הזכאות לסבסוד השלכות כלכליות משמעותיות על שוק העבודה בישראל, כפי שיפורט להלן:

א. הנתונים מלמדים כי תחולת העוני בקרב משפחות בהן שני מועסקים קטנה מ-5%, ומהווה כרבע מתחולת העוני בקרב משפחות בעלות מפרנס אחד. על כן, לשם הפחתת תחולת העוני בקרב משקי הבית, נדרש לעודד את תעסוקת האב והאם כאחד.

תרשים 1: תחולת עוני לפי מספר מפרנסים, 2021.

מקור: עיבוד אגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר לסקר הוצאות של הלמ"ס, 2021.

ב. אי-בחינת עיסוק האב שומטת חלק ניכר מהרציונל המקצועי בגין מתן סבסוד זה, שכן ברור שלא קיים חסם להשתלבות האם בשוק העבודה לאור האפשרות לזמינות האב לטיפול בפעוטות. מעבר לכך יש לציין שבמקרים שבהם האב אינו מועסק גובר התמריץ האינהרנטי לתעסוקת האם בשל רמת ההכנסה הנמוכה של משק הבית כך שלא ברור הצורך לתמרוץ מצד המדינה במקרה זה.

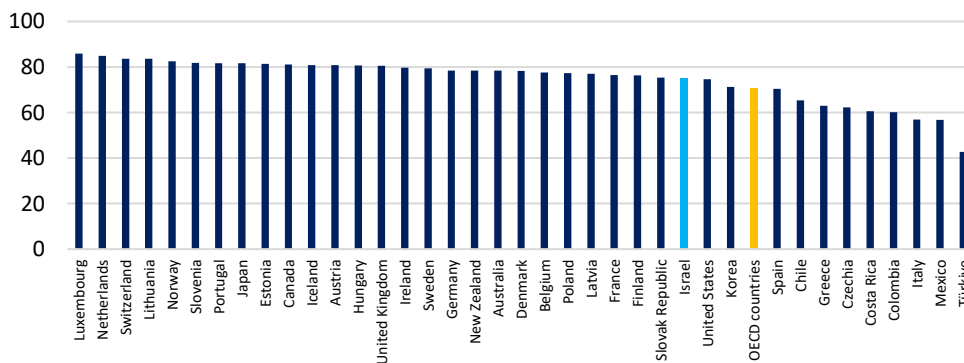
ג. יודגש, כי המציעים מכירים בכך שלא ניתן להתעלם מתרומתו של האב להכנסות משק הבית לעניין יישום מבחן ההכנסה הקובע את גובה הסבסוד החודשי, שכן אז יועבר סבסוד ממשלתי המיועד לבעלי הכנסה נמוכה למשקי בית בעלי הכנסה גבוהה במיוחד. במטרה לעקוף את האמור, ההסדר המוצע בהצעת החוק כולל ניסיון הפרדה מלאכותי לאי-בחינת מצבו התעסוקתי של האב לעניין אחד אך התחשבות בתרומתו להכנסות משק הבית או במקרה של תלמידי מוסדות תורניים לאי תרומתו, מה שמעיד כי מצבו התעסוקתי של האב מהווה חלק בלתי נפרד מהסטטוס הכלכלי הכולל של משק הבית, באופן שאינו ניתן לניתוק או להתעלמות.

יתירה מזו, יודגש כי בחלק מן האזורים בארץ קיים מחסור במעונות המפוקחים בהם ניתן לממש את הסבסוד הממשלתי, כך שאי-בחינת עיסוק האב לעניין סדר קבלת ילדים למעון צפויה להביא לפגיעה באוכלוסייה העובדת. בשל העובדה שסדר קבלת הילדים למעון משקף תיעודף של משקי בית בעלי הכנסה נמוכה, היעדר בחינת מצבו התעסוקתי של האב לצד בחינת תרומתו להכנסות משק הבית מייצרת עדיפות מובנית למשקי בית בעלי מפרנסת בודדה, שבהכרח יהיו גם בעלי הכנסה נמוכה יותר. על כן, סביר כי בכל מקרה בו משקי בית בהם שני הורים עובדים יתמודדו על מקום פנוי, משקי בית אלו ידחקו מן המסגרות כך שמספרם יצטמצם באופן משמעותי.

ד. בנוסף, בחינת הסטטוס התעסוקתי של האם בלבד צפויה לבטל את התמריץ החיובי לתעסוקה המתקיים היום במסגרת מבחן התמיכה הנוכחי: אבות לפעוטות בגילאי לידה עד שלוש שעומדים במבחן ההכנסה מתומרצים ביתר להשתלבות בשוק העבודה, שכן בהיעדר תעסוקה הם צפויים להפסיד את הסבסוד ששוויו אלפי שקלים בחודש, המהווה הגדלה בפועל של ההכנסה הפנויה של משק הבית. אי בחינת מצבו התעסוקתי של האב צפויה לבטל תמריץ זה, ועלול להביא לצמצום היקף התעסוקה של אבות רבים בעיקר בשכבות החלשות. יתרה מזו, השילוב של בחינת מצבה התעסוקתי של האם בלבד לעניין תנאי הבסיס אך החשבת הכנסתו של האב לעניין מבחן ההכנסה מייצרת תמריץ עבור הגבר שלא לעבוד כלל, שכן משק הבית זכאי לסבסוד על אף היעדר התעסוקה של האב, וככל שתורמתו להכנסת משק הבית תפחת כך יגדל גובה הסבסוד.

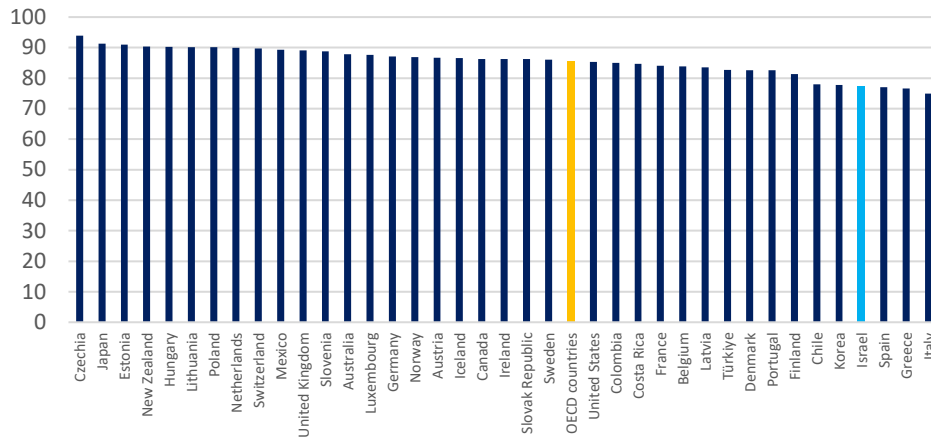
ה. בחינת שיעורי התעסוקה בישראל עבור גילאי 25-34 ביחס למדינות ה-OECD מצביעה על החשיבות הגבוהה של יצירת תמריץ דווקא לגברים להשתלב בשוק העבודה, שכן תעסוקת הנשים בישראל גבוהה ביחס לעולם, בעוד תעסוקת הגברים נמוכה באופן משמעותי.

תרשים 2: שיעורי תעסוקת נשים בהשוואה בינלאומית, גילאי 25-34, 2022.

מקור: OECD.

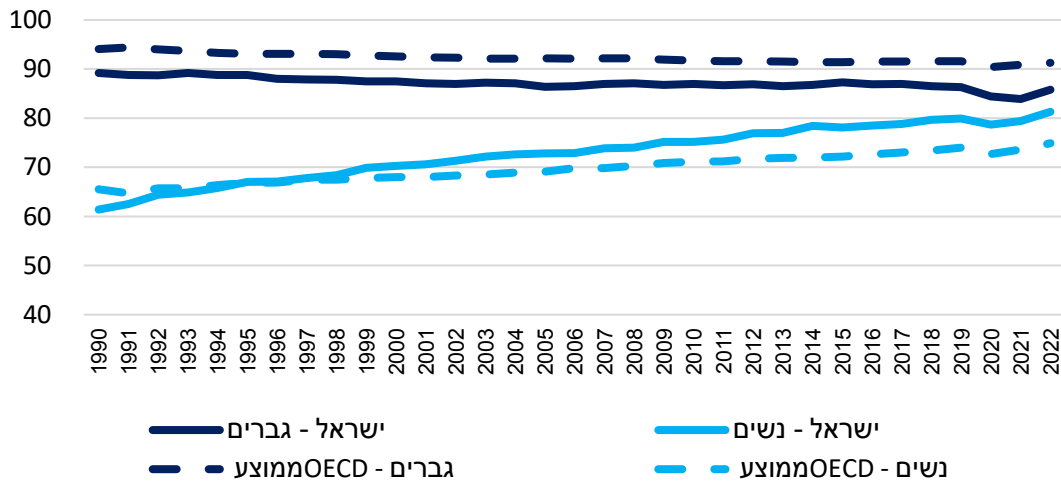
תרשים 3: שיעורי תעסוקת גברים בהשוואה בינלאומית, גילאי 25-34, 2022.

מקור: OECD.

1. בנוסף, המגמות ארוכות הטווח בעולם ובמיוחד בישראל מעידים על כך שבמקביל לגידול המשמעותי בשיעור התעסוקה של נשים בעשורים האחרונים נרשמה גם ירידה ניכרת בשיעור התעסוקה של גברים. על רקע מגמות אלה, לשיעור התעסוקה של גברים חשיבות מוגברת ויש להימנע מצעדים אשר עלולים להאיץ את מגמת הירידה שלו.

תרשים X: שיעור תעסוקה, גילאי 25-54, %

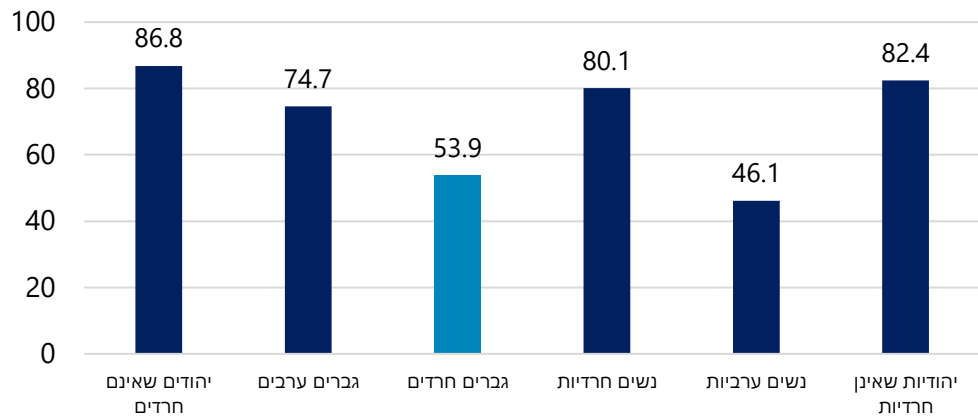

מקור: OECD

2. שיעורי תעסוקת גברים בחברה החרדית נמוכים במיוחד, באופן שמחדד את חשיבותם של תמריצים חיוביים להשתלבות בתעסוקה עבור אוכלוסייה זו. ואילו הצעת החוק יוצרת כאמור תמריץ הפוך שכן ככל שהגבר

ישתכר פחות כך יגדל שיעור הסבסוד לו יהיו זכאים בני הזוג מה שיביא לפגיעה במאמצי ההשתלבות של קבוצת הגברים החרדים בשוק העבודה.

תרשים 4: שיעורי תעסוקה לפי מגדר ואוכלוסייה, גילאי 25-66, 2024*

*2024 – נתוני חציון ראשון.

מקור: מעקב אחרי יעדי תעסוקה ממשלתיים, למ"ס.

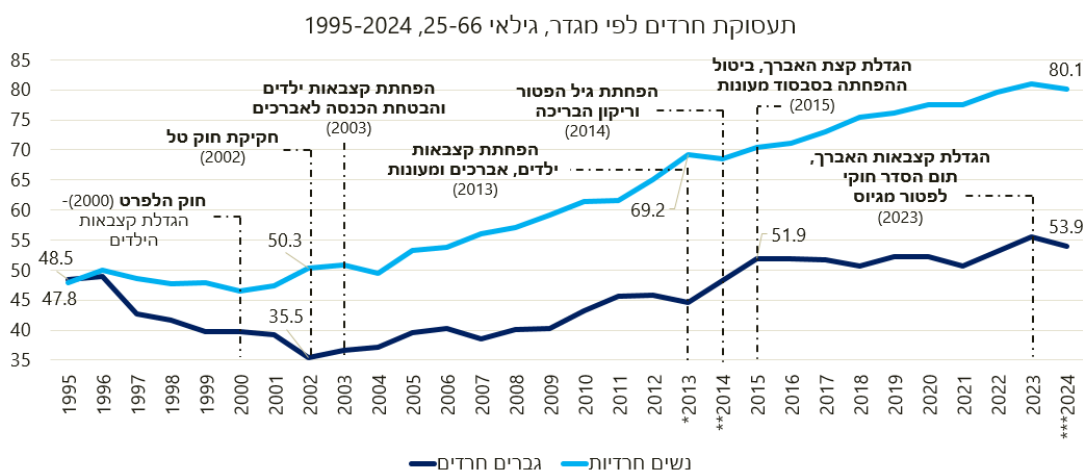
ח. כפי שעולה מהספרות הכלכלית בישראל ומהעולם, התפיסה לפיה האם היא המטפלת העיקרית של הילדים במשק הבית מהווה סיבה מרכזית לפערים המגדריים בשוק העבודה.¹ שינוי תכלית מבחן תמיכה לעידוד תעסוקת האם בלבד צפוי לחזק תפיסה זו מפני שהוא מכווין את משקי הבית לכך שהמבוגר הזמין לטיפול בפעוטות הינו האם בלבד, גם במקרים בהן האב אינו מועסק. לכן, מדיניות זו עלולה להגדיל את הפערים המגדריים בין גברים לנשים בשוק העבודה בטווח הקצר והארוך, ולהגדיל את היעדר מיצוי הפוטנציאל הכלכלי עבור אוכלוסיית הנשים בישראל.

ט. במסגרת הטיעונים המצדדים בהצעת החוק, נטען כי שלילת הזכאות לסבסוד מעונות יום לאור האיסור למימון שהייה במסגרות חלופיות עבור חייבי גיוס עלולה לפגוע בתעסוקת הנשים החרדיות. עם זאת, ישנו קונצנזוס בקרב חוקרי הכלכלה הישראלית כי העלייה המרשימה בשיעורי התעסוקה של הנשים החרדיות נבעה בראש ובראשונה משינוי מדיניות הקצבאות בתחילת שנות ה-2000, כך שהירידה בקצבאות היא זו שהביאה לגידול בשיעורי התעסוקה של משקי הבית השונים.

¹ אליה יכין, *השפעת הורות וזהות מגדרית על תעסוקת נשים בישראל*, ניירות עמדה - אגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר, 2021. אליה יכין, כפיר בץ ואסף גבע, *"קנס האימהות" בשוק העבודה בישראל*, סקירות תקופתיות - אגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר, 2021. Kleven, Henrik, Camille Landais, Johanna Posch, Andreas Steinhauer, and Josef Zweimüller. 2019. "Child Penalties across Countries: Evidence and Explanations." AEA Papers and Proceedings, 109: 122-26

תרשים 5: תעסוקת חרדים לפי מגדר*, 1995-2022

*עד 2013 - חרדי ע"פ הגדרה המועצה הלאומית לכלכלה. גילאי 25-64. ** מ-2014 - חרדי לפי הגדרה עצמית. גילאי 25-66. ***2024 - נתוני חציון 1 מקובל מעקב אחרי יעדי תעסוקה ממשלתיים, [למ"ס](#).

י. מכון אהרון מצא כי במסגרת הרפורמות הכלכליות בתחילת שנות ה-2000, הירידה בשיעור הקצבאות השפיעה באופן הניכר ביותר על משפחות מרובות ילדים, כך שהירידה בשיעור הקצבאות הייתה החזקה ביותר עבור הזוגות החרדים, ובהתאם הם אלו ששיעורי התעסוקה שלהם עלו במידה הרבה ביותר.²

יא. בנוסף, כפי שניתן ללמוד מתרשים 5, בשנת 2013 חל צמצום נוסף במערך הקצבאות של משקי הבית החרדיים, לרבות שינויים בתמיכה במוסדות תורניים ובמבחן התמיכה למעונות יום. עם זאת, על אף שינויים אלה, לא נצפה שינוי בשיעורי תעסוקת הנשים החרדיות.

19. בשולי הדברים, ועל רקע ההשפעות הכלכליות המשמעותיות הנגזרות מהמצב הבטחוני הנוכחי, יודגש כי המחקר הכלכלי מלמד על האפקטיביות של תמריצים כלכליים להכוונת התנהגות. לכן, מצב העניינים הנוכחי הביא להיווצרותו של מערך תמריצים כלכליים המעודד את הגברים החרדים להתגייס לצה"ל, שכן בהינתן גיוסם צפויים להיות זכאים לסיוע הכלכלי האמור. קיומם של תמריצים כלכליים צפוי להגדיל את היקף הגברים החרדים המשרתים בצה"ל באופן שצפוי לאפשר את הפחתת הנטל על האוכלוסייה המשרתת כיום, ועל משרתי המילואים בפרט. על כן, סבסוד שכר הלימוד עבור חיילי גיוס שמעמדם לא הוסדר צפוי לבטל תמריץ זה, ולפגוע בגידול הפוטנציאלי האפשרי בהיקף המשרתים.

² שוק העבודה בישראל, 1995-2015, צבי אקשטיין, אסנת ליפשיץ וטלי לרום, מכון אהרון, 2017.

20. לנוכח כל האמור לעיל, בשים לב לקשיים המשפטיים האמורים ולעמדה המקצועית, לטעמנו, יש מקום להתנגד להצעת החוק.

בברכה,

אסי מסינג, עו"ד

העתק:

ד"ר שמואל אברמזון - הכלכלן הראשי, הממונה על הכנסות המדינה, מחקר וקשרים בינלאומיים
מר יוגב גרדוס - הממונה על התקציבים, משרד האוצר
מר כפיר בטט - סגן הממונה על התקציבים, משרד האוצר
עו"ד ינון גוטגליק - סגן בכיר ליועץ המשפטי, משרד האוצר